

Oponentský posudok na habilitačnú prácu

Autor práce: **PaedDr. Vladislav Kukačka, Ph.D.**

Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra výchovy ke zdraví

Názov práce: **Pohybové aktivity a vybrané ukazatele životního stylu u studentů Jihočeské univerzity** (143 číslovaných strán)

Študijný odbor: 8.1.5 športová kinantropológia

FTVŠ UK v Bratislave

V oponentskom posudku habilitačnej práce Dr. V. Kukačku sa stručne vyjadríme k jednotlivým častiam tejto práce a v rámci toho len k niektorým podstatným problémom danej témy. Detailný a všestranný rozbor práce nie je nutný. Robíme tak so zreteľom na dlhoročné pedagogické, výskumné a odborné pôsobenie a skúsenosti autora habilitačnej práce. Napriek uvedenému si však vyhradzuje právo na kritické hodnotiace postoje k niektorým aspektom práce.

Štruktúra práce a hodnotenie jej jednotlivých častí

Úvod (10 – 12)

Štruktúra a štýl úvodu je tradičný, stručný a v plnej miere ho akceptujeme. Pozornosť čitateľa však viac upúta časť Predmluva, v ktorej autor avizuje niektoré okolnosti vzniku „druhej“ verzie habilitačnej práce. Hovorí napríklad o „vynechání některých oblastí životního stylu“, o redukcii a prepracovaní niektorých pasáží práce. Túto skutočnosť bolo badať na niektorých miestach teórie životného štýlu, kde sa dali objaviť isté „okienka“.

Súčasný stav riešenia problematiky životného štýlu a zdravia (13-68)

Habilitačná práca sa podľa názoru oponenta zaoberá v teoretickej časti témou, ktorá je v odbornej literatúre zo sociologického, kinantropologického a medicínskeho hľadiska riešená pomerne často a v mnohých aspektoch. Autor habilitačnej práce preto vytvoril v teoretickej časti „iba“ dobrý prehľad jednotlivých autorov českého a zahraničného pôvodu, ktorí píšu o súvislostiach pohybových aktivít a „zdravého“ životného štýlu. Na niekoľkých miestach sa však odvoláva aj na svoje práce, či kvitujeme pozitívne, lebo to poukazuje na vlastný čiastkový prínos k teórii zdravia a „zdravého“ životného štýlu (napríklad „Zdravý a bezpečný sex“ (18) ako jedna zo zásad zdravého životného štýlu).

Autor habilitačnej práce striktno rozlišuje pojmy životný štýl a zdravý životný štýl, čo je v danej teórii bežné. Napriek tomu prívlastok „zdravý“ naďalej zostáva definovaný v rovine neurčitosti. Navyše je tu použitý ešte jeden pojem – aktívny životný štýl.

Mnohé myšlienky však, zrejme v dôsledku redukcie rozsahu textu, sklzáli do banálnych tvrdení. Napríklad: „Úmrtnosť ľudí, ktorí se nepohybujú, je až o tretinu vyššia než u aktívnejších jedinců (29).“ Doposiaľ platilo, že smrteľní sme všetci. Iná veta tvrdí: „Je dokázáno, že pravidelně prováděné pohybové aktivity mají negativní vliv na chuť k jídlu (38).“ Vyvolávajú teda nechúť k jedlu?

Zrejme v snahe zredukovať počet strán príslušnej teórie životného štýlu došlo na určitých miestach k formálnym pochybeniam (13 ... 15, strana 14?). Otázne je zaradenie rýchlosti chôdze a balansovania na jednej nohe k silovým schopnostiam (32). Určité odseky pôsobia kompilačne. V jednom odseku sa napríklad hovorí o mlieku a hneď nato o víne (50). Nie sú to však chyby kardinálne dôležitého charakteru.

So zreteľom na tému habilitačnej práce si časť 1.2.3 *Pohybové aktivity u vysokoškolákov* zaslúžila viac pozornosti, lebo ide o osobitnú vzdelanostnú, sociálnu, mentálnu a vekovú skupinu, ktorá je následne predmetom empirického výskumu. Dr. Kukačka sa venuje v teórii životného štýlu študentov vysokej školy iba defacto v rozsahu 2 strán. Posledný odsek tejto časti si žiada vysvetlenie z formálneho aj sémantického hľadiska (34).

K teoretickej časti si dovoľujeme naformulovať túto otázku: sú prípustné „experimenty“ na ľuďoch toho uvedeného typu, ktorý stručne autor habilitačnej práce opisuje na s. 31 (podávanie a nepodávanie antioxydantov)?¹

Ciele, úlohy a hypotézy práce (69 – 111)

Cieľ práce je reálny a relevantný príslušnému empirickému výskumu, nie je však, podľa našich skúseností a tradícií, formulovaný celkom presne. Cieľom práce nemá byť „komparace dvou výběrových souboru (!)“, má ním byť určité (kognitívne) zistenie. Komparácia je metóda, je to cesta k danému zisteniu. Toto zistenie je vo formulácii cieľa obsiahnuté iba implicitne. Cieľ, úlohy výskumu a hypotézy spolu (vo všeobecnej rovine) korešpondujú.

Metodika výskumnej práce (71-75)

Najsamprv treba oceniť, že autor práce a výskumnej metodiky vytvoril vlastný dotazník, ktorý je adekvátny a postačujúci pre definované výskumné zámery. Výskum rozdelil Dr. Kukačka do troch fáz. Tento postup si zrejme vynútil „život“ a je možné ho akceptovať. Metodiku ako celok však môžeme chápať ako metodiku troch relatívne samostatných výskumov. Dôvody: každá fáza výskumu sa uskutočňovala v inom čase, na inej vzorke respondentov a vždy s modifikovaným dotazníkom. Toto je treba mať na zreteli pri aplikácii

---

¹ Podľa Davison a Hughes, 2004.

metódy komparácie a pri zovšeobecňovaní zistených dát a faktov. Metodika spracovania získaných dát je adekvátna cieľu výskumu. Možno však pripomenúť, len na znak úcty voči dotazníkovej metóde výskumu, že pre bádateľskú oblasť životného štýlu a kvality života existujú aj štandardizované dotazníky.

Výsledky práce (76-105)

Podľa konkrétnych údajov (obr. 1 - 4) môžeme konštatovať vyššiu mieru spokojnosti so zdravím, fyzickým a mentálnym stavom u členov súboru 2008, ktorý sa zúčastňoval jednej z foriem telesnej výchovy. Môžeme zo zistených údajov dedukovať, že príčinou tejto spokojnosti je práve spomenutá telesná výchova? Čiastočne podáva autor práce na túto otázku odpoveď v záveroch habilitačnej práce.

V obr. 6 je vyjadrený istý paradox. Súbor 2010 totiž vyjadril nespokojnosť s počtom pohybových aktivít (takmer 60% respondentov), ale telesnú výchovu si títo respondenti nezapísali. Nevedia čo činia?

Všetky publikované výsledky spracoval Dr. Kukačka do jednoduchých, prehľadných a dobre čitateľných obrázkov (grafov). Texty k jednotlivým obrázkom sú konštatujúce, strohé, faktograficky formulované. Postoje autora k „číslam“ a induktívne (zovšeobecňujúce) úsudky tu nenachádzame. Najčastejší komentár k zisteným údajom má formulu „lze konstatovat, že soubor ...“. S komentármi, až na niektoré výnimky, teda môžeme súhlasiť. Pochybnosť vyjadrujeme k hodnoteniu pravidelných konzumentov alkoholu (obr. 20, 91). Autor usudzuje, že je „můžeme označit jako alkoholiky“.

Zo všetkých zistení (a teda aj z grafov) vyplýva, že akceptovateľnejšie (pozitívne) hodnoty vyjadrujú životný štýl súboru 2008 (študenti mali zapísanú telesnú výchovu). Natíska sa otázka, koľkí z týchto študentov sú alebo boli výkonnostní športovci? Isté pochybnosti vyvoláva aplikácia chí – kvadrát testu pri vyhodnocovaní získaných dát. Tento „test“ totiž viedol autora práce ku konštatovaniu typu „p poukazuje statisticky vysoce významný rozdííl ...“ (obr. 24, 95), inokedy ku konštatovaniu „p ... ukazuje na rozdíílnost ... souborů“ (obr. 23, 94). Zreteľne a jednoznačne takto usudzuje Dr. Kukačka v hodnotení hypotéz. Podľa reálnych čísiel (v %) však nikdy nešlo o dramatické rozdiely.²

Otázka: zistil autor významné odlišnosti v jednotlivých výskumných položkách medzi mužmi a ženami v súboroch 2008 a 2010? Samozrejme, berieme do úvahy skutočnosť, že tieto dáta nebolo plánované publikovať.

Diskusia (106-111)

Textovo sa diskusia príliš spočiatku nelíši od komentárov k obrázkom. Podľa nášho názoru však diskusii chýba (viac) diskusie špecializovanej (zameranej) na príslušné aspekty sociologickej a valeologickej charakteristiky respondentov. Silnú nedôveru vyslovujeme k číselným údajom o BMI (BMI 22kg/m², 18,5 až 24,9 kg/m²).

Závery (112 – 117)

---

² Uvedieme príklad: H 4 – rozdiely v spokojnosti s osobnou výživou. „Lze konstatovat, že existuje statisticky vysoce významný rozdííl mezi sledovanými soubory ve spokojenosti s výživou. ... Zatímco názory *ano* i *ne* jsou u obou souborů procentuálně relativně přibližně stejné četné, méně výrazné odpovědi *spíše ano* a *spíše ne* jsou svými procentuálními zastoupeními více odlišné (100).“

V záveroch Dr. Kukačka korektne sumarizuje svoje zistenia a názory na problematiku životného štýlu skúmaných vysokoškolákov. Je celkom prirodzené, že v záveroch nachádzame aj určitú apologetiku činnosti katedier telesnej výchovy na vysokých školách. Pokiaľ ide o odporúčania pre prax v oblasti životného štýlu opäť môžeme vysloviť súhlas s uvedeným a podporiť apely na zmýšľanie študentov vysokých škôl v oblasti ich zdravia a zdravého životného štýlu. Celkovo však tieto apely vyznievajú osvetársky a moralisticky (jezte pestrou stravu; pijte dostatok tekutín; kuďte, pokiaľ si chcete zkrátiť život o 15 let).

Zoznam bibliografických odkazov (118-141; asi 1/6 stránkového rozsahu habilitačnej práce)
Zoznam je spracovaný zodpovedne, obsahuje (asi) 260 záznamov (samozrejme, nerobili sme štatistiku titulov literatúry). Vyjadrujeme dôveru autorovi, že obsahuje len všetky v texte použité alebo komentované pramene (pozri Prohlášení,), ale istotu v tejto veci nemáme. Veľa odkazov na autority môže niekedy teórii habilitačnej práce skôr uškodiť ako prospieť. Domnievame sa, napríklad, že zhoršenie stavu pleti, prostredníctvom škodlivých látok, ktoré zaťažujú organizmus, netreba preukazovať názorom zahraničného experta (30). Určité nedorozumenia však v zozname nachádzame. Kam napríklad zaradiť odkaz na „Vu et al.“ (15), alebo „Booth, 2008“ (30) - ako zistiť názov týchto prác? Niektoré z týchto odkazov poukazujú na <http://www> stránky.

Formálne nedorozumenia (pochybenia) - výber: odlišné stránkovanie v obsahu a v texte habilitačnej práce; použité (použité?); Lindsay (15) – LINDSAY (130); „spálit přebytečnou energií“ (16) – to je vágne slovné spojenie; Czény (110) – Csény (121).

Záver oponenta:

Habilitačná práca PaedDr. Vladislava Kukačku, Ph.D. „Pohybové aktivity a vybrané ukazatele životního stylu u studentů Jihočeské univerzity“

splňa

požiadavky štandardne kladené na habilitačné práce v oboru 8.1.5 športová kinantropológia.

V Bratislave 7. 5. 2015

Prof. PhDr. Josef Obřorný, Ph.D.

oponent